

กว้าว

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Haldina cordifolia* (Roxb.) Ridsdale.

ชื่อวงศ์ RUBIACEAE

ชื่อพื้นเมือง กระทุ่มขว้าว (ตาก) กระทุ่มตง กระทุ่มแดง (กาญจนบุรี) กาว (เลย) ขา (อุบลราชธานี, อุตรธานี) ตุ่มกว้าว (เหนือ) วาว (สุราษฎร์ธานี)

ลักษณะ ไม้ต้นขนาดกลางถึงใหญ่ ผลัดใบ สูง 15-30 เมตร ลำต้นเปลาตรง เปลือกหนา เรียบ สีขาวอ่อนปนเทา เปลือกในสีชมพูอ่อนถึงสีน้ำตาลแก่ โคนต้นมักเป็นพุ่มพอง เรือนยอดเป็นพุ่มกลมโปร่ง กิ่งอ่อนมีรอยแผลใบเห็นชัด

ใบ เป็นชนิดใบเดี่ยว ติดตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ และแต่ละคู่จะอยู่ชิดกันบริเวณใกล้ๆ ปลายกิ่ง ทรงใบป้อมหรือรูปหัวใจ กว้าง 8-19

ซม. ยาว 16-17 ซม. โคนใบโค้งกว้างๆ หรือหยักเว้าเข้า ปลายใบเรียว เป็นติ่งหู่ๆ เนื้อใบบาง หลังใบมีขนสากๆ และมีสีเข้มกว่าทางด้านท้องใบ ท้องใบขนสีเทานุ่ม เส้นแขนงใบ มี 5-8 คู่ ขอบใบเรียบ ก้านใบเรียว ยาวถึง 8 ซม.

ดอก เล็ก สีเหลือง มีกลิ่นหอมอ่อนๆ ออกรวมกันเป็นช่อกลมเดี่ยวๆ หรือเป็นกระจุกๆ ละไม่เกิน 3 ช่อ ตามง่ามใบหรือเหนือรอยแผลใบตามปลายกิ่ง ทั้งโคนกลีบฐานดอกและกลีบดอกติดกันเป็นหลอด ปลายหลอดแยกเป็น 5 แฉก เกสรผู้มี 5 อัน ติดอยู่ใกล้ปากหลอดด้านในและทแยงกับแฉกกลีบดอก รังไข่ รูปรีๆ ภายในแบ่งเป็น 2 ช่อง ก้านช่อเรียวยาว 4-6 ซม.

ผล เล็ก ผิวแข็งเรียงอัดแน่นเป็นก้อนกลม มีเส้นหรือกาบแข็งๆ แฉม เมล็ดรูปรีๆ มีปีกบางๆ หนึ่งปีก

ประโยชน์ เนื้อไม้ สีเหลืองอ่อน ใช้ทำพื้นฝา กรอบประตูหน้าต่าง ทำเครื่องเรือนและไม้บุผนัง เครื่องมือทางการเกษตร ครก สาก กระเดื่อง กระสวยและหูกทอผ้า ทำหวี เครื่องกลึง และแกะสลัก ถังไม้ พานทำยา ปืน หีบใส่ของ ไม้บรรทัดและไม้ฉาก ทำของเล่นสำหรับเด็ก ทางด้านสมุนไพร ใบ คั้นเอาน้ำใส่แผลเพื่อฆ่า